

gemeenteraad na de zomervakantie ontvangen en is als bijlage bij dit voorstel gevoegd. De conclusies hebben we meegenomen onder het kopje 'argumenten' in dit voorstel.

Argumenten

De volgende aandachtsgebieden zijn voor het evaluatieproces relevant:

1. Maatschappelijke opgave
2. Draagvlak onder inwoners/samenleving
3. Openbare orde en veiligheid(sgevoel)
4. Ruimtelijke aspecten, zoals verkeersveiligheid en het bestemmingsplan
5. Zorg en sociale begeleiding
6. Onderwijs
7. Werkgelegenheid en participatie
8. Financiële consequenties

De evaluatie is langs deze aandachtsgebieden uitgevoerd en hieronder nader toegelicht.

1. Maatschappelijke opgave

Landelijk is er voor de korte termijn (2020/2021) grote behoefte aan meer opvangplekken. Naast deze extra plekken, heeft de Minister aangegeven dat de noodzaak voor het behouden van de huidige opvanglocaties aanwezig is. Hij doet een beroep op de gemeenten om hierin hun maatschappelijke verantwoordelijkheid te nemen en om te zien naar deze hulpbehoevende vluchtelingen. Voor de langere termijn koerst de Minister op een flexibelere asielketen die de in-, door- en uitstroom bevordert.

2. Draagvlak onder de inwoners/samenleving

2.1 Uitkomst evaluatiegesprekken met de directe omwonenden en de betrokken organisaties

Alle betrokken partijen hebben in de evaluatiegesprekken aangegeven geen bezwaar te hebben tegen het verlengen van de bestuursovereenkomst. De breed gedragen positieve ervaringen zijn:

- de onderlinge samenwerking en de afstemming binnen het structurele omwonendenoverleg;
- de transparantie en openheid van de locatie manager van het AZC;
- het adequate optreden van de politie bij signalen en incidenten.

Verder kan er uit de gesprekken geconcludeerd worden, dat:

- de direct omwonenden en de (horeca)ondernemers de grootste nadruk leggen op het terugdringen van de overlast;
- de plaatselijk belangen over het algemeen positief zijn over een mogelijke verlenging en geven hiervoor een aantal aandachtspunten/suggesties;
- de schoolbesturen en de (vrijwilligers)organisaties zeer positief zijn over een mogelijke verlenging en zij willen hun huidige taak hierin graag voortzetten;
- de politie haar taak in de evaluatie voornamelijk beschouwt als informatief. Zij ervaart de situatie beheersbaar, maar geeft ook een aantal aandachtspunten mee.

Uit de evaluatiegesprekken kan geconcludeerd worden dat er een breed draagvlak is voor de verlenging.

2.2 Uitkomst enquête onder de inwoners, onderdeel draagvlak

Uit de enquête onder de inwoners van de omliggende wijken/buurtten van het AZC blijkt dat:

- 50% van de respondenten positief of positief onder voorwaarden staat tegenover verlenging van de termijn van vijf jaar. Deze groep verzoekt:
 - asielzoekers goed te begeleiden in de integratie en deelname aan de samenleving;

- asielzoekers zich aan te passen aan de Nederlandse normen en waarden;
 - vooral gezinnen op te vangen en niet alleen maar mannen.
- 45% van de respondenten negatief is over de verlenging van het AZC. Deze groep verzoekt:
 - meer openheid/transparantie te geven over wat er zich op het AZC afspeelt;
 - meer toezicht op en rondom het AZC te realiseren;
 - een avondklok in te stellen om te voorkomen dat asielzoekers zich 's avonds en 's nachts op straat ophouden en overlast veroorzaken.

Met name de inwoners met een uitgesproken mening over het AZC (positief en negatief) hebben meegedaan aan dit onderzoek. Dit geeft een goed overzicht van wat er leeft, maar de uitkomst is echter in kwantitatieve zin niet representatief voor de gehele bevolking van het onderzoeksgebied.

3. Openbare Orde en veiligheid(sgevoel)

3.1 Standpunt direct omwonenden

De direct omwonenden ervaren overlast van de asielzoekers die nog tot laat in de avond/nacht buiten op de AZC-locatie actief zijn en de groepjes asielzoekers die zich buiten het AZC begeven en intimiderend gedrag vertonen (vooral de overlastgevers onder de 'veilige landers'). De direct omwonenden verzoeken met name de 'veilige landers' niet meer toe te laten op het AZC.

Om deze overlast te voorkomen, heeft het COA diverse maatregelen getroffen, zoals het verhogen van het aantal beveiligers op het AZC van 3 naar 4, het uitbreiden van het toezicht gebied van deze beveiligers en het instellen van een app(licatie) waarmee direct omwonenden signalen/zorgen kunnen melden bij de beveiligers op het AZC. De direct omwonenden ervaren deze maatregelen als effectief, maar nog niet afdoende.

3.2 Standpunt (horeca)ondernemers

Een deel van de ondernemers ervaart geen overlast van het AZC (zoals ondernemers die op grote afstand van het centrum gevestigd zijn, bijvoorbeeld aan de Haardijk) en staat positief tegenover de verlenging van de termijn. Een deel van de ondernemers in het centrum is enigszins kritisch over de verlenging. Zij geven aan dat de asielzoekers de rol van consument vervullen in het centrum van Hardenberg. Maar wijzen ook op een toename van het aantal winkeldiefstallen en dat het winkelpersoneel zich onveilig voelt wanneer een groepje asielzoekers (vooral mannelijke 'veilige landers') in de winkel is. Zij ervaren de inzet van de politie adequaat bij incidenten.

Met name de horecaondernemers geven aan veel overlast te ervaren van de asielzoekers door ongeregelheden die ontstaan tussen de autochtonen en de asielzoekers en doordat asielzoekers spullen ontvreemden. Enkele horecaondernemers hebben extra personeel ingezet op eigen kosten om de beveiliging te verbeteren. In de afgelopen jaren hebben we twee keer een periode van enkele weekenden extra beveiligers ingezet in de openbare ruimte. Dit is vanuit de horeca en de gemeente gezamenlijk bekostigd (50/50).

3.3 Uitkomst enquête, onderdeel overlast

Vanuit de enquête onder de inwoners in de buurtschappen en woonwijken rondom het AZC blijkt iets meer dan de helft van de respondenten weleens overlast door de bewoners van het AZC te ervaren. De ervaren overlast doet zich meestal niet in directe omgeving van het AZC voor maar in het centrum van Hardenberg, in het winkelcentrum of elders in de buurt of wijk. De ervaren overlast bestaat vooral uit een onveilig gevoel, geluidsoverlast, dreiging, lastigvallen van vrouwen, groepsvorming, verkeershinder, agressief gedrag en rondhangen op straat. De afstand tot het AZC blijkt geen directe relatie met de mate van ervaren overlast te hebben, omdat deze overlast zich voornamelijk voordoet

buiten de directe omgeving van het AZC. Respondenten die veel overlast ervaren, hebben een verhoogde kans om zich onveilig te voelen door de aanwezigheid van het AZC.

3.4 Cijfers en standpunt van de politie

De politie heeft cijfermatig inzicht gegeven in het aantal overtredingen en misdrijven en het aantal verdachten hierin dat gerelateerd is aan het AZC (2015-2019). Hierin is een stijgende lijn in het aantal winkeldiefstallen, gepleegd door asielzoekers, te zien. Het cijfermatige overzicht is als bijlage toegevoegd.

De politie ervaart de huidige situatie van het AZC voorsnog beheersbaar en ziet geen bezwaar tegen verlening, maar ervaart ook een aantal aandachtspunten, namelijk:

- De inzet/kwaliteit van de beveiliging op het AZC (Trigion) moet verbeterd worden. Het COA kan met een scherpere beveiliging veel overlast en incidenten voorkomen en hiermee de inzet van de politie verlichten;
- Enige zorg over de beperkte mogelijkheid van het overplaatsen van overlast gevende asielzoekers naar andere locaties;
- Het verzoek van het ministerie aan gemeenten om meer AZC-locaties in Nederland heeft ook de gemeenten Ommen en Dalfsen bereikt. Wanneer deze gemeenten overgaan tot een opvang locatie, vraagt dit meer capaciteit van de politie. Op dit moment is dit beheersbaar, maar met een mogelijke komst van een AZC in een andere gemeente is dat niet meer het geval;
- De inzet vanuit het Openbaar Ministerie bij voorgeleiding van bedreigingszaken binnen de afgesproken drie dagen, wordt niet altijd geleverd. In de praktijk blijkt het lastig te zijn om de samenwerking adequaat vorm te geven.

3.5 Voorstel van het COA

De bovenstaande punten hebben wij gedeeld in het bestuurlijk overleg met het COA. Het COA stelt voor om, naast het continueren van de reeds genomen maatregelen, de volgende nieuwe maatregelen lokaal te treffen:

- Het verbeteren van de kwaliteit van de beveiliging van Trigion op het AZC in Hardenberg. Hiervoor hebben Trigion en de locatie manager AZC in Hardenberg een plan van aanpak opgesteld. Eén van acties in dit plan is het inzetten van extra formatie (een teamleider) bij Trigion om de kwaliteitsverbetering door te voeren. Wanneer dit niet naar tevredenheid wordt uitgevoerd, zal het COA overwegen een ander beveiligingsbedrijf in te zetten;
- Eén van de vier landelijke ketenmariniers wordt in Hardenberg ingezet om in samenwerking met de politie, het COA/Trigion, de winkeliers de overlast op, rondom het AZC en in het centrum terug te dringen.
- Het op termijn terugbrengen van het aantal 'veilige landers' op het AZC in Hardenberg. Dit is mogelijk door de recentelijke opening van de opvang(satelliet)locaties in Budel en Ter Apel (Spoor 2) voor de kansarme asielzoekers (met name de 'veilige landers'). Op deze locaties worden de asielaanvragen versneld en met voorrang afgehandeld.

Daarnaast continueert en ontwikkelt het COA een aantal landelijke maatregelen dat lokaal bijdraagt aan het bestrijden van de overlast:

- Het voeren van de Top-X-aanpak voor de overlast gevende asielzoekers (bij vijf of meer overtredingen/misdrijven). Dit is een gezamenlijke aanpak van het COA, de IND, het Openbaar Ministerie, vier ketenmariniers, de politie, gemeenten en de Dienst Terugkeer en Vertrek waarbij een streng toezicht wordt uitgevoerd, vrijheidsbeperkende maatregelen worden getroffen en zo mogelijk een versneld vertrek vanuit Nederland wordt gerealiseerd;
- Het overplaatsen van de zwaarste overlast gevende asielzoekers naar de Handhaving- en Toezicht locatie (HTL) in Hoogeveen. Het strengere regime zal niet gepaard gaan met strengere toelatingseisen. Het AZC in Hardenberg blijft de mogelijkheid behouden tot het overplaatsen van de overlast gevende asielzoekers naar deze locatie.

- De inzet van een ambulant overlastgeversteam dat voorlichting/trainingen geeft aan COA-personeel om nog gericht en effectiever met de overlastgevers om te gaan, zoals het inhouden van het weeggeld of het overplaatsen naar time-outplekken op andere AZC's. Er zijn voldoende time-out plekken voor het AZC in Hardenberg beschikbaar.

4. Ruimtelijke aspecten

4.1 Verkeersveiligheid

Gedurende de aanwezigheid van het AZC hebben wij in afstemming met het Omwonendenoverleg diverse maatregelen getroffen om de verkeersveiligheid rondom het AZC te verbeteren. Bijvoorbeeld de aanleg van het voetpad langs de parallelweg van de Jachthuisweg, het verplaatsen van een bus opstap plaats, het aanbrengen van hekwerk, het aanbrengen van extra verlichting voor het AZC en aan een deel van de Jachthuisweg en het herinrichten van de ingang van het AZC. Verder hebben diverse (vrijwilligers)organisaties fietslessen georganiseerd en fietslampjes verstrekt aan de asielzoekers. Zowel de direct omwonenden als de betrokken organisaties zijn positief over de afstemming hierover en de ingezette maatregelen. Het thema 'verkeersveiligheid' komt wel steeds terug in het Omwonendenoverleg. Door de hoge in- en uitstroom van asielzoekers op het AZC en doordat zij onze verkeersregels niet kennen en (meestal) niet hebben leren fietsen, wordt er nog regelmatig verkeersonveilige gedragingen gesignaleerd, zoals gevaarlijk oversteken, aan de verkeerde kant van de weg of zonder verlichting fietsen. We zullen dan ook blijven investeren in het overdragen/naleven van de verkeersregels door de asielzoekers op de openbare weg.

4.2 Bestemmingsplan Heemserpoort

Door toenemende schaarste aan kavels voor bedrijven, met name kavels voor wonen/werken, is er behoefte aan een nieuw bedrijventerrein in Hardenberg. We geven er de voorkeur aan om dit bedrijventerrein in het bestemmingsplan Heemsterpoort te realiseren. We zijn dan ook gestart met de onderzoeken die nodig zijn voor een voorontwerp bestemmingsplan Heemsterpoort. Het AZC is gevestigd op een locatie binnen dit bestemmingsplan. Wanneer uw raad besluit tot verlenging van de bestuursovereenkomst voor het AZC, kan het AZC via een overgangsbepaling (voor de verlengingsperiode van de bestuursovereenkomst) opgenomen worden in dit bestemmingsplan. We overwegen om, na de definitieve vaststelling van het nieuwe bestemmingsplan, de eerste uitgifte van de kavels voor wonen/werken binnen dit plan rondom het AZC te realiseren.

Om de aanwezigheid van het AZC binnen het huidige en de mogelijke nieuwe bestemmingsplan te kunnen continueren is een verlenging van de huidige omgevingsvergunning voor maximaal vijf jaar vereist. De huidige vergunning eindigt op 8 maart 2021. Dit betekent dat een mogelijke verlenging van de omgevingsvergunning tot maximaal 8 maart 2026 kan geschieden. Hiermee komen de verlengingsperiode van de bestuursovereenkomst (tot 26 oktober 2026) en van de omgevingsvergunning (tot 8 maart 2026) niet overeen. We gaan met dit gegeven uit van een mogelijke verlengingsperiode voor het AZC van 4 jaar en 5 maanden (tot 8 maart 2026). Een voortzetting van het AZC zonder geldige omgevingsvergunning in de periode van maart tot oktober 2026 is niet toegestaan.

5. Zorg en sociale begeleiding

De zorg en de sociale begeleiding is een verantwoordelijkheid van het COA. Het COA heeft afspraken gemaakt voor de eerste- en tweedelijnszorg met de zorgverzekeraar Regeling Zorg Asielzoekers (RZA). Daarnaast is er op het AZC een Gezondheid Centrum asielzoekers (GCA) gevestigd voor de eerstelijns spreekuren van een huisarts, praktijkverpleegkundige en een GGZ-consulent. Verder maakt het COA gebruik van de gezondheidsvoorzieningen zoals het ziekenhuis en de tandheelkunde in Hardenberg. De asielzoekers zijn verzekerd voor hun ziektekosten.

Per 1 januari 2019 is de gemeente verantwoordelijk geworden voor de inzet (en financiering) van alle jeugdhulp voor asielzoekerskinderen. De toeleiding naar jeugdhulp loopt via het multidisciplinair

overleg op het AZC waarin naast een huisarts, een jeugdarts, de GGZ, een woonbegeleider van het COA ook Samen Doen participeert.

6. Onderwijs

De schoolbesturen van het primair onderwijs en het voortgezet onderwijs verzorgen het onderwijs voor de asielzoekerskinderen. Het basisonderwijs wordt op de AZC-locatie gegeven (school Op Stap) en de Taalschool (voortgezet onderwijs) is gesitueerd aan de Piet Hein in Hardenberg. Wij hebben met de betrokken schoolbesturen convenanten gesloten en hiermee de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor dit onderwijs genomen.

De schoolbesturen verkeren financieel in een gezonde situatie, zijn zeer positief over een (mogelijke) verlenging en zij willen hun huidige taak hierin graag voortzetten.

7. Werkgelegenheid en participatie

Het COA maakt voor zover mogelijk gebruik van lokale leveranciers. Denk hierbij aan een lokaal groenbedrijf, cateraar, taxivervoerder. Bij de werving van personeel zoekt het COA de samenwerking met de gemeente. Dit heeft de afgelopen jaren geleid tot het in dienst nemen van vijf personen uit Hardenberg. De andere functies zijn ingevuld door mensen uit de provincie. De aanwezigheid van het AZC zorgt ook voor werkgelegenheid voor andere organisaties zoals het onderwijs (Op Stap en de Taalschool), vluchtelingenwerk en het schoonmaakbedrijf Asito. Verder heeft het COA meerdere stagiaires begeleid en mogelijkheden geboden voor het uitvoeren van schoolopdrachten.

Daarnaast heeft Het COA een goede samenwerking met de (vrijwilligers)organisaties in Hardenberg om de participatie en de integratie van asielzoekers te stimuleren. Deze organisaties hebben gezamenlijk op verzoek van de gemeente en in afstemming met het COA een integraal plan activiteiten asielzoekers opgesteld dat de gemeente jaarlijks subsidieert. Een activiteit uit dit plan is het inrichten van de 'Doen balie' op het AZC en de 'Participatiebalie' bij In Beeld. Hier kunnen asielzoekers informatie over/begeleiding naar de verschillende activiteiten en vrijwilligerswerk krijgen.

8. Conclusie

Met de uitkomst van de evaluatie, met het continueren van de huidige samenwerking en de reeds ingezette maatregelen en met de inzet van de nieuwe maatregelen is er naar onze inschatting voldoende draagvlak gerealiseerd om de bestuursovereenkomst tijdelijk te verlengen tot maart 2026. Daarnaast staat een tijdelijke verlenging van de bestuursovereenkomst de ruimtelijke plannen binnen het huidige en mogelijke nieuwe bestemmingsplan niet in de weg.

Risico's en kanttekeningen

Het is wenselijk c.q. noodzakelijk dat de gemeenteraad uiterlijk op 1 december a.s. een besluit neemt over het wel of niet verlengen van de bestuursovereenkomst van het AZC. Deze deadline wordt bepaald door de benodigde afhandelingstermijn van de eventuele aanvraag voor verlenging van de omgevingsvergunning.

Financiën

De gemeente ontvangt een rijksvergoeding voor de gemeentelijke kosten door de aanwezigheid van het AZC. Deze kosten bestaan onder andere uit de kosten van de publieksdienst, registratie in de BRP, het beheer en onderhoud buitenruimte, de benodigde verkeersmaatregelen, de jeugdzorg, de subsidies voor activiteiten van vrijwilligersorganisaties, de tolkentelefoon, onderwijs en gymvervoer, overleg in het omwonendenoverleg en met belanghebbenden en overige ambtelijke kosten.

Voorgesteld wordt om, indien er sprake is van een positief saldo, dit bedrag te reserveren om te komen tot plannen ten behoeve van het in stand houden van het woongenot in het plangebied en de directe omgeving. Met dit voorstel wordt tevens gehoor gegeven aan de motie van de gemeenteraad bij de start van het AZC.

Naast deze rijksvergoeding betaalt het COA jaarlijks een huurvergoeding. Deze huurvergoeding is opgebouwd uit de rente over de boekwaarde en de huurderiving van de woning Polendarsweg 1. Het huurbedrag bedraagt jaarlijks gemiddeld € 94.000 en komt ten gunste aan de boekwaarde van bedrijventerrein Heemserpoort.

Verwerking persoonsgegevens

N.v.t.

Communicatie

Het raadsvoorstel is gepland voor de raadsvergadering van 1 december a.s. Voorafgaand aan deze raadsvergadering wordt het voorstel behandeld in de oriënterende ronde van de raad op 17 november a.s.

Het uiteindelijke raadsbesluit wordt schriftelijk (via de mail) bekendgemaakt aan alle betrokkenen. Vervolgens maken we dit besluit bekend via een persbericht.

Uitvoering

Het college zal de verlenging vastleggen in (zo mogelijk een addendum van) de bestuursovereenkomst en een verhuurovereenkomst met het COA.

Het COA moet zo spoedig mogelijk de aanvraag voor de benodigde verlenging van de omgevingsvergunning indienen.

Burgemeester en wethouders van de gemeente Hardenberg,

Secretaris,

Burgemeester,

I.A.A. Oostmeijer-Oosting

M.W. Offinga

Bijlagen

1. Rapportage evaluatiegesprekken en enquête ACZ, mei-juli 2020
2. Cijfermatig overzicht politie van aantal overtredingen en misdrijven 2015-2019
3. Brief van het COA, okt 2020
4. Verzoek COA om verlenging van de bestuursovereenkomst, juni 2020
5. Evaluatie COA AZC Hardenberg 2018 (over 2017)
6. Evaluatie COA AZC Hardenberg over 2018-2019
7. Bestuursovereenkomst AZC Hardenberg 2016

Raadsbesluit

Zaaknummer: 109724

Onderwerp: Het verzoek van het COA om tijdelijke verlenging van de bestuursovereenkomst asielzoekerscentrum Hardenberg

De raad van de gemeente Hardenberg;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 20 oktober 2020;

Besluit:

1. Medewerking te verlenen aan het verzoek van het COA om de bestuursovereenkomst eenmalig te verlengen met een termijn van maximaal vier jaar en vijf maanden (tot 8 maart 2026).
2. Het college de opdracht te geven de verlenging vast te leggen in (zo mogelijk een addendum van) de bestuursovereenkomst en een verhuurovereenkomst met het COA.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Hardenberg van 1 december 2020.

De raad voornoemd,

de griffier

F.G.S. Droste

de voorzitter,

M.W. Offinga